

Psychopathy and Academic Success: A New Perspective on Hidden Behaviors among Accounting Students

Maryam Kadivar Daryasari¹, Bahman Banimahd², Ali Akbar Ramezani³, Seyyed Hossein Nasel⁴ Mousavi

Received: 2025/09/05

Accepted: 2025/11/30

Research Paper

Abstract

Psychopathy is one of the dark personality traits and is one of the characteristics of mental health. Students' academic success is influenced by a set of psychological factors, including mental health. Therefore, the main purpose of this study is to investigate the relationship between psychopathy and academic success of undergraduate accounting students at Islamic Azad University. This study was conducted in 2024 and its statistical population includes all undergraduate accounting students at Islamic Azad University. A sample of 250 people was selected from this population using random sampling. The data collection tool was a standard questionnaire, and multivariate regression was used to test the hypotheses. The results of the study showed that the average level of psychopathy among male students was significantly higher than that of female students. The findings also indicate that there is a negative but insignificant relationship between psychopathy and academic success among male students. While this relationship is negative and significant among female students. Overall, the results of the study indicate that dark personality traits, as one of the effective psychological mechanisms, can play a determining role in the learning process and academic success of accounting students.

Keywords: Psychopathy, Mental Health, Academic Success, Accounting Education

JEL Classification: I20, M40

Background and Purpose: The present research aims to examine the relationship between psychopathy personality and academic success among accounting students. Ackerman identifies personality as one of the influential factors on human learning. According to him, personality plays a significant role in the development of knowledge and learning in adults. Based on this theory, individuals' personalities guide their choices and the level of persistence they exhibit in engaging in learning activities. Personality, as one of the dimensions of learners' personal characteristics and as an important psychological mechanism directing behavior, has a significant impact on students' academic performance ([Ackerman, 1986](#)).

One of the dark traits of personality is psychopathy behavior. This trait is considered a mental disorder and affects an individual's learning performance. Studies have shown that individuals with this psychological disorder face difficulties in learning a second language ([Ebn Abbasi et al., 2025](#)). Supporting this, [Gunschera et al. \(2024\)](#) found that as psychopathy behavior

¹. Accounting Department, QaS.C, Islamic Azad University, Ghaemshahr, Iran (Email: m.kadivardaryasari@iau.ac.ir)

². Accounting Department, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran (Email: banimahd@iau.ac.ir)

³. Accounting Department, QaS.C, Islamic Azad University, Ghaemshahr, Iran (Email: aa.ramezani@iau.ac.ir)

⁴. Accounting Department, QaS.C, Islamic Azad University, Ghaemshahr, Iran (Email: nseyedhossein2@iau.ac.ir)

increases in students, learning deficits emerge. [Baskin-Sommers and Brazil \(2022\)](#) also argue that psychopathy individuals have low attention and concentration, resulting in difficulties in processing information. In another study, [Mitchell et al. \(2006\)](#) demonstrated that reinforcement learning and collaborative learning are low among psychopathy individuals. Additionally, [Blair et al. \(2004\)](#) found that individuals with psychopathy behavior commit more errors and mistakes in completing tasks. [Papageorgiou et al. \(2018\)](#) concluded in a study that psychological resilience has a positive and significant relationship with optimal performance in various areas, including academic achievement. They found that individuals with psychopathic traits (psychopathy behavior) have low academic success. [Hassall et al. \(2015\)](#) conducted a comparative study of psychology and business students, showing that the level of psychopathy behavior is higher among business students than psychology students. They discovered a negative and significant relationship between psychopathy behavior and academic success in students. [Otieno \(2025\)](#) believes that challenges related to mental health can hinder academic success. He suggests that academic performance and mental health have a significant relationship. According to him, the two main mental health issues among students are anxiety and depression, which can disrupt students' academic success.

Methodology: Since the results of this research can be utilized by policymakers, researchers, and accounting professors, it is applied in nature. This research is also descriptive, and its data and theoretical foundations were collected based on library studies. The statistical population in this study includes undergraduate accounting students at Islamic Azad University in Alborz Province. A sample of 250 students was selected for this research. In this study, the dependent variable is academic success, represented by the overall GPA of the students, extracted from academic transcripts based on archival educational data. The independent variable is psychopathy personality, measured using the [Moshagen et al. \(2018\)](#) questionnaire. This questionnaire consists of 7 questions on a five-point Likert scale ranging from strongly agree to strongly disagree. The control variables in this research include gender, age, employment status, and type of diploma.

Findings: The results indicate that the average level of psychopathy behavior is significantly higher in men than in women. The results of hypothesis testing also show that in the male sample, psychopathy behavior does not have a significant relationship with the academic success of male students. However, in the female sample, there is a significant negative relationship between psychopathy behavior and academic success. Additionally, in the male sample, age and type of diploma have a significant relationship with academic success, while employment status does not have a significant relationship with academic success. In the female sample, type of diploma and employment status do not have a significant relationship with academic success, but age has a significant relationship with academic success at the 90% confidence level.

Discussion and Conclusion: Based on the findings of this research, it can be concluded that mental health and the psychological characteristics of students are important variables in education, especially in accounting education. The authors of this article believe that mental health issues among accounting students lead to poor performance in learning and academic success. This issue can adversely affect the development of accounting education. It can also negatively impact students' acquisition of professional skills. A lack of mental health in accounting students may lead to a decrease in their commitment to professional ethics in their future careers. Therefore, providing scientific and practical solutions to improve the mental health of accounting students in order to enhance their learning and academic success can facilitate their professional development.

جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی؛ نگاهی نو به رفتارهای پنهان در میان دانشجویان حسابداری

مریم کدیور دریاسری^۱، بهمن بنی مهد*^۲، علی اکبر رضانی^۳، سید حسین نسل موسوی^۴

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۰۹

چکیده

جامعه ستیزی یکی از ویژگی‌های تاریک شخصیت است و یکی از شاخص‌های سلامت روان است. موفقیت تحصیلی دانشجویان تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل روانشناختی از جمله سلامت روان است. بر این اساس، هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی در میان دانشجویان مقطع کارشناسی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی است. این پژوهش از نظر زمانی در سال ۱۴۰۳ انجام شده و جامعه آماری آن شامل کلیه دانشجویان کارشناسی رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی است. از این جامعه، نمونه‌ای ۲۵۰ نفری به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه استاندارد بود و برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چندمتغیره استفاده گردید. نتایج پژوهش نشان داد میانگین جامعه ستیزی در میان دانشجویان مرد، رابطه منفی اما غیرمعناداری بین جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی وجود دارد. در حالی که در بین دانشجویان زن این رابطه منفی و معنادار است. در مجموع، نتایج پژوهش بیانگر آن است که ویژگیهای تاریک شخصیت، به عنوان یکی از مکانیسم‌های روانشناختی اثرگذار، می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای در فرآیند یادگیری و موفقیت تحصیلی دانشجویان حسابداری ایفا کنند.

کلید واژه‌ها: جامعه ستیزی، سلامت روان، موفقیت تحصیلی، آموزش حسابداری

طبقه‌بندی موضوعی: I20 , M40

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۱. گروه حسابداری، واحد قائم شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران (m.kadivardaryasari@iau.ac.ir)

^۲. گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران. (نویسنده مسئول banimahd@iau.ac.ir)

^۳. گروه حسابداری، واحد قائم شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران (aa.ramezani@iau.ac.ir)

^۴. گروه حسابداری، واحد قائم شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران (Nseyedhossein2@iau.ac.ir)

مقدمه

تحصیل در مقاطع دانشگاهی مستلزم آن است که دانشجویان از سلامت روان برخوردار باشند. زیرا فقدان سلامت روان تاثیر منفی بر انگیزه دانشجویان در یادگیری و موفقیت تحصیلی خواهد داشت. شواهد و مطالعات در کشور نشان می‌دهد اختلال‌های روانی در بین دانشجویان ایرانی شایع می‌باشد و روندی افزایشی دارد. افزایش افکار خودکشی در دانشجویان خود گواهی بر این ادعا است ([نصیرزاده و همکاران، ۱۴۰۴](#)).

یکی از اختلال‌های روانی، جامعه‌ستیزی است که در آن فرد الگوهای رفتاری منفی مانند بی‌توجهی به قوانین، حقوق دیگران، عدم احترام به دیگران، دروغ‌گویی، تقلب، قلدری، عدم احساس گناه، توجیه کردن رفتار و بی‌وجدان بودن را از خود نشان می‌دهد. در این اختلال، رفتار فرد به‌طور چشمگیری با هنجارهای پذیرفته شده اجتماعی تفاوت دارد ([سماواتی پیروز و داستان، ۱۳۹۲](#)). واضح است که الگوهای رفتاری مذکور، اعمال متقلبانه را در افراد ترویج می‌دهند. [بایلی^۱ \(۲۰۱۷\)](#) جامعه‌ستیزی را به عنوان حوزه‌ای از علوم رفتاری مرتبط با رفتارهای متقلبانه در حسابداری معرفی می‌کند و استدلال می‌کند تحقیق در این زمینه، در دانشجویان حسابداری از اهمیتی خاص برخوردار است. از آن جایی که اختلال‌های روانشناختی در زندگی فرد پایدار است، وجود جامعه‌ستیزی در دانشجوی رشته حسابداری علاوه بر این که بر کیفیت یادگیری و پیشرفت تحصیلی او در دوران تحصیل تاثیر می‌گذارد، این موضوع می‌تواند نگرانی ارتکاب اعمال متقلبانه یا غیراخلاقی را در آینده حرفه‌ای او تقویت نماید ([کاستاندا و همکاران^۲، ۲۰۰۸](#)).

مطالعات نشان داده است دانشجویانی که از اختلال جامعه‌ستیزی رنج می‌برند، ممکن است گرایش بیشتری به رفتارهای غیراخلاقی داشته باشند که این موضوع می‌تواند نه تنها یادگیری فردی را مختل کند بلکه فضای آموزشی را نیز دچار آسیب سازد ([بایلی^۳، ۲۰۱۷](#)). از آنجایی که دانشجویان با سلامت روان مطلوب، توانایی بیشتری در تمرکز، مدیریت استرس و حل مسائل درسی دارند. این امر برای رشته‌هایی مانند حسابداری که در آن دقت، نظم، رفتار اخلاقی و تحلیل اهمیت زیادی دارد، بسیار حیاتی است. همچنین افرادی با اختلال جامعه‌ستیز معمولاً وجدان ضعیفی دارند، به هنجارها و قوانین بی‌توجه‌اند و رفتارهای متقلبانه از خود نشان می‌دهند. در رشته حسابداری که رعایت اصول اخلاقی نقش محوری دارد، وجود چنین ویژگی‌هایی در دانشجویان می‌تواند خطرناک و زمینه‌ساز فساد حرفه‌ای باشد. دانشجویان حسابداری نیازمند انگیزه بالا برای موفقیت در آزمون‌ها، پروژه‌ها و کسب مهارت‌های شغلی هستند. وجود اختلال شخصیت مانند اختلال جامعه‌ستیز در دانشجویان حسابداری، با موفقیت شغلی، پایبندی به اخلاق حرفه‌ای سازگار نیست.

به عقیده نویسندگان این مقاله، بررسی دقیق عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری می‌تواند راهگشای ارائه راهکارهای علمی و عملی برای بهبود وضعیت تحصیلی و ارتقاء سطح آموزشی آن‌ها باشد. عملکرد تحصیلی دانشجویان تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل مختلف از جمله ویژگی‌های روانشناختی است. در این راستا مطالعات نشان داده‌اند که توجه به سلامت روان دانشجویان از اهمیت بالایی برخوردار است ([درخشان فر و همکاران، ۱۴۰۴](#)).

درباره نوآوری این پژوهش، می‌توان به میان رشته‌ای بودن آن اشاره نمود. مطالعات میان رشته‌ای در حوزه آموزش حسابداری می‌تواند شکاف‌های علمی میان رشته حسابداری و سایر رشته‌ها را تا حدودی برطرف نماید و فرصت‌هایی را برای دانشجویان و استادان رشته حسابداری فراهم سازد تا با مفاهیم سایر رشته‌ها آشنا شوند.

¹. Bailey

². Castaneda et al.

³. Bailey

هدف این پژوهش نیز در درجه اول بسط مبانی نظری تحقیقات گذشته درباره عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری از طریق یافته های این پژوهش و در درجه دوم بررسی ارتباط میان جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی دانشجویان حسابداری است. ادامه مقاله به مبانی نظری، روش شناسی، یافته ها و نتیجه گیری اختصاص دارد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

اختلال شخصیت جامعه ستیزی

اختلال جامعه ستیزی^۱ یکی از سه گانه های تاریک شخصیت است. ماکیاولیسم، خودشیفتگی و جامعه ستیزی سه ویژگی تاریک شخصیت هستند که پژوهش های مختلفی درباره تأثیر آن ها بر رفتارهای غیر اخلاقی و متقلبانه انجام شده است. افراد با ویژگی جامعه ستیز معمولاً وجدانی ضعیف دارند، سنگدل و فریبکار هستند. تمایل به دروغگویی، بی توجهی به قوانین و هنجارهای اجتماعی، عدم احترام به حقوق دیگران، تقلب، قلدری و عدم احساس گناه از دیگر ویژگی های مهم مبتلایان به اختلال شخصیت جامعه ستیزی است (ناواس و همکاران^۲، ۲۰۲۵).

نظریه یادگیری آکرم

به عقیده آکرم یکی از عوامل اثرگذار بر یادگیری انسان، شخصیت است. به عقیده او شخصیت از جمله شخصیت تاریک انسان، نقش مهمی در توسعه دانش و یادگیری افراد بزرگسال دارد. طبق این نظریه، شخصیت افراد، انتخاب و سطح پشتکار فرد برای مشارکت در فعالیتهای یادگیری را هدایت می کند. شخصیت، به عنوان یکی از ابعاد ویژگی های فردی یادگیرنده، و همچنین به عنوان یک مکانیسم روانشناختی مهم هدایت کننده رفتار، بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر معنی داری دارد (آکرم^۳، ۱۹۸۶). آکرم و کانفر^۴ (۲۰۲۵) اخیراً طی مقاله ای اعتقاد دارند که توانایی های شناختی و هم چنین معیارهای شخصیت، علاقه و ویژگی های انگیزشی بر پیشرفت تحصیلی تأثیر معنی داری دارند.

پژوهشگران نشان دادند شخصیت دانشجویان تأثیر معنی داری بر خلاقیت و پیشرفت تحصیلی آن ها دارد (کاپور^۵ و همکاران، ۲۰۲۵). یافته های پژوهش انور و همکاران^۶ (۲۰۲۴) نیز بیانگر آن است عملکرد تحصیلی دانشجویان با ویژگی های شخصیتی، خودکارآمدی، انگیزش، شادی، سلامت فیزیکی و روان ارتباط معنی دار دارد. هم چنین بلیس^۷ و همکاران (۲۰۲۵) طی پژوهشی به این نتیجه رسیدند که ویژگی جامعه ستیزی در دانشجویان، آن ها را به تقلب تحصیلی تشویق می نماید و پیشرفت تحصیلی دانشجویان را کاهش می دهد. بر اساس آن چه بیان شد می توان گفت طبق نظریه یادگیری آکرم، اختلال جامعه ستیزی به عنوان یکی از مولفه های شخصیت تاریک انسان می تواند تأثیر منفی بر یادگیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان بگذارد.

1. Psychopathy

2. Navas et al.

3. Ackerman

4. Ackerman & Kanfer

5. Kapoor

6. Anwer et al.

7. Blais et al.

جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی

مطالعات نشان داده‌اند جامعه ستیزی نقش با اهمیتی در یادگیری دانشجویان دارد. افراد دارای این اختلال روانشناختی، در یادگیری زبان دوم، مشکل دارند (ابن عباسی و همکاران^۱، ۲۰۲۵). در تأیید این موضوع، گونشرا و همکاران^۲ (۲۰۲۴) دریافتند با افزایش جامعه ستیزی در دانشجویان، نقص‌های یادگیری در آن‌ها پدیدار می‌شود. بسکین-سامرز و برازیل^۳ (۲۰۲۲) نیز عقیده دارند افراد جامعه ستیز از توجه و تمرکز پائینی برخوردار هستند و در نتیجه در پردازش اطلاعات ناتوان هستند. در پژوهش دیگر میچل و همکاران^۴ (۲۰۰۶) نشان دادند یادگیری تقویتی و یادگیری مشارکتی در جامعه ستیزها، پایین است. هم چنین بلر و همکاران^۵ (۲۰۰۴) نشان دادند افراد مبتلا به رفتار ضد اجتماعی (جامعه ستیز) در انجام تکالیف، اشتباهات و خطاهای بیشتری را مرتکب می‌شوند. پاپاجورجیو و همکاران^۶ (۲۰۱۸) طی پژوهشی به این نتیجه رسیدند که استحکام روانشناختی با عملکرد بهینه دانشجویان در زمینه‌های مختلف از جمله پیشرفت تحصیلی ارتباط مثبت و معنی داری دارد. آن‌ها دریافتند افراد با ویژگی رفتاری جامعه ستیزی از موفقیت تحصیلی پایینی برخوردار هستند. هاسال و همکاران^۷ (۲۰۱۵) طی یک بررسی تطبیقی از دانشجویان رشته‌های روانشناسی و بازرگانی نشان دادند سطح جامعه ستیزی در دانشجویان بازرگانی بیشتر از دانشجویان روانشناسی است. آن‌ها پی بردند که یک رابطه منفی و معنی دار میان جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی در دانشجویان وجود دارد.

در ادامه برخی پژوهش‌های انجام شده در این حوزه مورد اشاره قرار می‌گیرد:

لی و همکاران^۸ (۲۰۲۵) ارتباط میان ویژگی‌های شخصیتی و پیشرفت تحصیلی را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها دریافتند که با ویژگی‌های رفتاری وظیفه‌شناسی، اهمال‌کاری و کمال‌گرایی ارتباط معنی دار و مثبتی با موفقیت تحصیلی دانشجویان دارند. هم‌چنین آن‌ها نتیجه‌گیری می‌کنند که سلامت روان دانشجویان، متغیر مهمی برای موفقیت تحصیلی است.

زاکارا و همکاران^۹ (۲۰۲۵) تأکید دارند که ویژگی‌های مانند شخصیت، اطلاعات سودمندی در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی ارائه می‌دهند. آن‌ها طی یک پژوهش کیفی از نوع فرا تحلیل پی بردند که شخصیت، علاقه، خودارزیابی از توانایی‌ها و انگیزش از عوامل تعیین کننده پیشرفت تحصیلی هستند.

اوتینو^{۱۰} (۲۰۲۵) معتقد است چالش‌های مرتبط با سلامت روان، می‌تواند مانع موفقیت تحصیلی شود. او پیشنهاد می‌کند که عملکرد تحصیلی و سلامت روان رابطه‌ای تعاملی با هم دارند. به نظر آن‌ها دو مشکل اصلی سلامت روان دانشجویان شامل اضطراب و افسردگی است، این دو عامل می‌توانند در موفقیت تحصیلی دانشجویان اختلال ایجاد کنند. آن‌ها نتیجه‌گیری می‌کنند که بین اضطراب و افسردگی و عملکرد تحصیلی ضعیف دانشجویان همبستگی مثبتی وجود دارد.

1. Ebn-Abbasi et al.

2. Gunschera et al.

3. Baskin-Sommers & Brazil

4. Mitchell et al.

5. Blair et al.

6. Papageorgiou et al.

7. Hassall et al.

8. Lee et al.

9. Zaccaria et al.

10. Otieno

پری و دو و همکاران^۱ (۲۰۲۴) طی مطالعه‌ای نشان دادند هوش عمومی، شخصیت، انگیزه ذاتی، انگیزه پیشرفت و ترس از شکست، هوش هیجانی، مهارت‌های مطالعه، آسیب‌های روانی (مانند اضطراب، افسردگی و استرس)، سن و جنسیت از عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی محسوب می‌شوند.

کو و همکاران^۲ (۲۰۲۴) نشان دادند ویژگی رفتاری وظیفه‌شناسی و سرمایه فرهنگی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان تأثیر مثبت و معنی‌دار دارند. آن‌ها پیشنهاد می‌نمایند که پرورش ویژگی‌های شخصیتی مانند وظیفه‌شناسی در کنار ارتقاء سرمایه فرهنگی برای افزایش موفقیت تحصیلی دانشجویان باید در اولویت قرار گیرد.

تورمن و همکاران^۳ (۲۰۲۳) در بررسی عملکرد تحصیلی دانشجویان به این نتیجه رسیدند که متغیرهای روانشناختی استرس، تاب‌آوری روانشناختی و رشد ذهنی با عملکرد تحصیلی دانشجویان (معدل تحصیلی) ارتباط معنی‌داری دارند. به نظر آن‌ها طرح‌های حمایت‌کننده سلامت روان می‌تواند برای پیشرفت تحصیلی دانشجویان سودمند باشد.

کولینگ و همکاران^۴ (۲۰۲۲) بررسی چگونگی ارتباط نیاز به شناخت، تمایل فرد به تفکر و لذت بردن از آن، با پیشرفت تحصیلی در مقاطع مختلف تحصیلی پرداختند. آن‌ها دریافتند که ارتباط مثبت و معنی‌داری میان متغیرهای نیاز به شناخت، تمایل به تفکر و لذت بردن از تفکر با پیشرفت تحصیلی در یادگیری زبان آلمانی، فرانسوی و ریاضی وجود دارد.

به عقیده وربری و همکاران^۵ (۲۰۲۱) ویژگی‌های شخصیتی یکی از متغیرهای اصلی پیش‌بینی‌کننده پیشرفت تحصیلی در آموزش عالی هستند. آن‌ها نشان دادند که ویژگی‌های شخصیتی وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه، به طور مثبت با پیشرفت تحصیلی رابطه‌ای معنی‌دار دارند.

درخشان‌فر و همکاران (۱۴۰۴) رابطه صفات سه‌گانه تاریک شخصیت و رفتارهای غیرمولد تحصیلی با نقش میانجی محق‌پنداری تحصیلی را مورد مطالعه قرار دادند. طبق نتایج این پژوهش، اثرات مستقیم صفات سه‌گانه تاریک شخصیت (خودشیفتگی، ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی) بر محق‌پنداری تحصیلی تأیید شد. همچنین محق‌پنداری تحصیلی بر رفتارهای غیرمولد تحصیلی تأثیر داشت. مدل نشان داد که صفات تاریک شخصیت از طریق محق‌پنداری تحصیلی می‌توانند پیش‌بینی‌کننده رفتارهای غیرمولد تحصیلی باشند.

فیل‌سرایبی و میرحسینی (۱۴۰۳) دریافتند عملکرد تحصیلی دانشجویان با شخصیت درونگرا تفاوت معناداری با عملکرد دانشجویان برونگرا دارد و دانشجویان با شخصیت درون‌گرا عملکرد تحصیلی بهتری دارند. همچنین افراد با شخصیت جزئی‌نگر موفقیت تحصیلی بیشتری در مقایسه با افراد کلی‌نگر دارند. آن‌ها در این پژوهش تأیید می‌نمایند که دانشجویان با ویژگی رفتاری منطقی در مقایسه با دانشجویان احساسی، موفقیت تحصیلی بالاتری دارند.

مولائی و همکاران (۱۴۰۳) طی پژوهشی نسخه فارسی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی در محیط آموزش عالی را بررسی نمودند. یافته‌های این مطالعه نشان دادند که مقیاس رفتار ضد اجتماعی از روایی همگرا برخوردار است، زیرا با صفات تاریک شخصیت رابطه‌ای مثبت و معنادار دارد. همچنین، وجود رابطه منفی و معنادار با خودشیفتگی، روایی واگرایی آن را تأیید می‌کند.

1. Privado et al.

2. Ko et al.

3. Tormon et al.

4. Colling et al.

5. Verbree et al.

یافته‌های نعمتی کشتلی (۱۴۰۲) نشان می‌دهد بهداشت هیجانی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته حسابداری تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد. از سوی دیگر، بهداشت هیجانی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی نیز تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد. همچنین، انگیزه پیشرفت تحصیلی نقش میانجی را در رابطه بین بهداشت هیجانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته حسابداری ایفا می‌نماید.

دهگانی (۱۴۰۱) شخصیت و پیشرفت تحصیلی را مورد مطالعه قرار داد و در نتیجه دریافت، دانش‌آموزانی که انگیزه پیشرفت بالایی دارند، در مقایسه با دانش‌آموزانی با انگیزه پیشرفت پایین، زمان بیشتری را برای انجام تکالیف صرف می‌کنند و در برابر مشکلات استقامت بیشتری نشان می‌دهند. این دانش‌آموزان شکست‌های خود را به دلیل عدم تلاش شخصی می‌بینند نه عوامل خارجی مانند سختی تکلیف یا شانس. آنها با انگیزه بیشتر تلاش می‌کنند و هر بار که شکست می‌خورند، به جای ناامیدی، تلاش خود را برای موفقیت بیشتر می‌کنند.

سلطانی و شیخ الاسلامی (۱۴۰۱) در بررسی ارتباط بین پنج رگه شخصیتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان به این نتیجه دست یافتند، با توجه به تأثیر چشمگیر ویژگی‌های شخصیتی بر جنبه‌های مختلف زندگی، به‌ویژه در عملکرد تحصیلی، سنجش ابعاد روانی و شخصیتی دانشجویان باید در فرآیند گزینش داوطلبان ورود به دانشگاه علوم پزشکی آجا لحاظ شود. نتایج رگرسیون همزمان نشان داد که دو ویژگی روان‌رنجوری و وظیفه‌شناسی می‌توانند به‌طور قابل‌توجهی عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی کنند.

آتش‌افروز و عربان (۱۳۹۶) رابطه علی بین صفات شخصیتی و عملکرد تحصیلی با میانجی‌گری راهبردهای مطالعه در دانشجویان را مورد مطالعه قرار دادند. طبق نتایج این تحقیق، صفات شخصیتی مانند گشودگی و وظیفه‌شناسی باعث ارتقاء عملکرد تحصیلی دانشجویان از طریق ایجاد رویکردهای مطالعه عمیق می‌شوند.

یافته‌های رضایی (۱۳۹۴) نشان می‌دهد بین ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی و رویکرد یادگیری راهبردی با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. اما بین رویکرد یادگیری سطحی و عملکرد تحصیلی، رابطه منفی و معناداری مشاهده می‌شود.

سلیمانی فر و همکاران (۱۳۹۳) دریافتند باز بودن به تجربه و داشتن وجدان، روش‌های یادگیری مفهوم‌سازی انتزاعی، مشاهده تأملی، آزمایشگری فعال و ابعاد فراشناختی مانند شناخت و تنظیم شناخت، نقش مهمی در تبیین تفکر انتقادی دانشجویان ایفا می‌کنند.

قربانی و همکاران (۱۳۹۲) ارتباط بین تیپ شخصیتی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان را مورد مطالعه قرار دادند و به این نتیجه دست یافتند پیشرفت تحصیلی افراد تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و وضعیت روانی آنها قرار دارد.

فتحی و همکاران (۱۳۹۲) طی پژوهشی دریافتند مسیرهای غیرمستقیم باور به هوش ذاتی از طریق جهت‌گیری هدف عمل‌گرا، و باور به هوش افزایشی از طریق جهت‌گیری هدف تبحرگرا، تأثیر معناداری بر عملکرد تحصیلی داشتند. همچنین، وظیفه‌شناسی نیز از طریق جهت‌گیری هدف تبحرگرا، به‌طور معناداری بر عملکرد تحصیلی تأثیر گذاشت. با این حال، ویژگی باز بودن نسبت به تجربه از طریق همین مسیر (هدف تبحرگرا) تأثیر معناداری بر عملکرد تحصیلی نداشت.

جعفری نژاد و همکاران (۱۳۹۱) دریافتند دانشجویانی که از تیپ‌های شخصیتی برون‌گرایی، سازگاری و وظیفه‌شناسی برخوردار بودند و از راهبرد مطالعه‌ی عمیق بهره می‌گرفتند، از پیشرفت تحصیلی بالاتری نسبت به سایرین برخوردار بودند.

نتایج پژوهش [عیسای چشمه ماهی و همکاران \(۱۳۹۰\)](#) در بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی با عملکرد تحصیلی و عوامل روان‌شناختی مرتبط هستند. بر اساس آن چه که در پیشینه پژوهش‌های داخلی و خارجی اشاره شد می‌توان نتیجه گرفت که شخصیت و سلامت روان از جمله عوامل مهم و تأثیرگذار در یادگیری و موفقیت تحصیلی دانشجویان است. آن چه که در پژوهش‌های قبلی به ویژه در پژوهش‌های داخلی مورد توجه قرار نگرفته است و می‌توان به عنوان یک شکاف علمی در حوزه آموزش رشته حسابداری مطرح نمود، فقدان مطالعه ارتباط میان جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری است. رعایت اخلاق و آیین رفتاری حرفه‌ای توسط فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری از اهمیت فراوانی در حرفه حسابداری برخوردار است. وجود اختلال جامعه ستیزی در دانشجویان حسابداری به عنوان حسابداران آینده می‌تواند پایبندی به اخلاق حرفه‌ای را در هاله‌ای از ابهام قرار دهد. به نظر می‌رسد بررسی رابطه میان جامعه ستیزی و عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری می‌تواند منجر به شناخت بیشتر از عملکرد تحصیلی دانشجویان حسابداری و در نتیجه ارائه راه حل‌هایی برای بهبود سطح آموزش و اخلاق حرفه‌ای دانشجویان حسابداری شود. بر اساس آن چه که در بالا اشاره شد مبانی نظری فرضیه‌های پژوهش را می‌توان به صورت زیر خلاصه نمود:

طبق نظریه آکرم، شخصیت افراد هدایت‌کننده عملکرد تحصیلی بوده و بر یادگیری و موفقیت تحصیلی آن‌ها تأثیرگذار است [\(آکرم، ۱۹۸۶ و آکرم و کانفر، ۲۰۲۵\)](#). درباره جامعه ستیزی به عنوان یکی از ویژگی‌های تاریک شخصیت، مطالعات تأیید نموده‌اند که این اختلال روانشناختی در یادگیری افراد تأثیر منفی می‌گذارد [\(ابن عباسی و همکاران، ۲۰۲۵ و گونشرا و همکاران، ۲۰۲۴\)](#). هم چنین پژوهش‌ها نشان داده‌اند که افرادی که شخصیت جامعه ستیز دارند در انجام تکالیف، اشتباهات و خطاهای بیشتری را مرتکب می‌شوند [\(بلر و همکاران، ۲۰۰۴\)](#). [پاپاجورجیو و همکاران \(۲۰۱۸\)](#) و [هاسال و همکاران \(۲۰۱۵\)](#) نیز در مطالعات خود دریافتند میان ویژگی رفتاری جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی رابطه‌ای معنی‌دار و منفی وجود دارد.

از طرف دیگر برخی از پژوهش‌ها در روانشناسی نشان داده‌اند که شخصیت از جمله ویژگی‌های تاریک آن به طور معنی‌داری ممکن است در مردان بیشتر از زنان باشد [\(فرناندز-پرز و همکاران، ۲۰۲۵؛ جوناسون و دیویس، ۲۰۱۸؛ لپا، ۲۰۱۰\)](#). هم چنین سلامت روان در دانشجویان بر حسب جنسیت به طور معنی‌داری با هم تفاوت دارند و زنان در مقایسه با مردان از سلامت روان کمتری برخوردار هستند [\(ریدی و وود، ۲۰۲۵\)](#). به عقیده [فرناندز-پرز و همکاران \(۲۰۲۵\)](#) معتقدند مردان در مقایسه با زنان معمولاً وجدانی ضعیف دارند، سنگدل و فریبکار تر هستند و بیشتر تقلب می‌کنند. لذا جامعه ستیزی در مردان بیشتر از زنان است. هم چنین شواهد نشان می‌دهد یادگیری دانشجویان پسر

¹. Ackerman

². Ackerman & Kanfer

³. Ebn-Abbasi et al.

⁴. Gunschera et al.

⁵. Blair et al.

⁶. Papageorgiou et al.

⁷. Hassall

⁸. Fernández-Pérez et al.

⁹. Jonason & Davis

¹⁰. Lippa

¹¹. Reidy & Wood

¹². Fernández-Pérez et al.

در رشته حسابداری بیشتر تحت تأثیر تجربیات قبلی و حالات فیزیولوژیکی و عاطفی است، اما دانشجویان دختر بیشتر تحت تأثیر تجربیات قبلی و ترغیب کلامی قرار می‌گیرند ([بیتسون^۱ و همکاران، ۲۰۲۵](#)).

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: جامعه ستیزی رابطه‌ای معنی دار و منفی با موفقیت تحصیلی دانشجویان زن رشته حسابداری دارد.
فرضیه دوم: جامعه ستیزی رابطه‌ای معنی دار و منفی با موفقیت تحصیلی دانشجویان مرد رشته حسابداری دارد.

روش شناسی پژوهش

از آن جایی که نتایج این پژوهش می‌تواند مورد استفاده سیاست‌گذاران و پژوهشگران و استادان حسابداری قرار گیرد لذا از نظرهدف، کاربردی است. هم‌چنین این پژوهش، توصیفی و از نظر تحلیلی از نوع همبستگی بوده و داده‌ها و مبانی نظری آن بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده است. هم‌چنین از آنجایی که این پژوهش در یک محیط واقعی در سال ۱۴۰۳ انجام شده است، یک پژوهش میدانی نیز محسوب می‌شود. جامعه آماری در مطالعه حاضر، شامل دانشجویان کارشناسی رشته حسابداری در دانشگاه آزاد اسلامی استان البرز می‌باشد. روش نمونه‌گیری نیز نمونه‌گیری در دسترس است. برای تعیین حجم نمونه آماری از فرمول کوکران به شرح ذیل استفاده شده است:

$$n = \frac{Z^2 \frac{\alpha}{2} pq}{d^2}$$

که در آن:

$$n = \text{تعداد نمونه} \quad Z \frac{\alpha}{2} = 1/96 \quad \text{مقدار نرمال استاندارد شده یعنی} \quad q=p=0/50 \quad d=0/1$$

حداقل حجم نمونه آماری طبق قاعده مزبور ۹۶ نفر می‌باشد. در این پژوهش ۲۵۰ دانشجو به عنوان نمونه برای کاهش خطا و بهبود توان آزمون انتخاب گردیده است. در این مطالعه، متغیر وابسته موفقیت تحصیلی است. این متغیر نشان دهنده معدل (میانگین) کل دانشجو است و بر اساس کارنامه تحصیلی بر اساس داده‌های آرسوی آموزشی دانشگاه استخراج شده است. متغیر مستقل نیز شخصیت جامعه ستیز است. این متغیر بر اساس پرسش‌نامه [موشاگن و همکاران^۲ \(۲۰۱۸\)](#) اندازه‌گیری می‌شود. پرسش‌نامه به صورت کاغذی و فیزیکی میان دانشجویان توزیع شده است. این پرسش‌نامه برای سنجش جامعه ستیزی دارای ۷ سؤال در طیف لیکرت پنج امتیازی از کاملاً مخالف عدد ۱ تا کاملاً موافق عدد ۵ طراحی شده است. افرادی که امتیازی بیشتری از پاسخ به سؤالات پرسش‌نامه کسب می‌نمایند، جامعه ستیزی بالایی دارند. روانسنجی پرسش‌نامه جامعه ستیزی توسط [ابراهیمی قوام \(۱۳۹۹\)](#) برای محیط ایران انجام و بومی‌سازی شده است. آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه در پژوهش حاضر برابر ۸۲ درصد می‌باشد. هم‌چنین برای روایی پرسش‌نامه از شاخص میانگین واریانس استخراج شده استفاده شده است. این شاخص برابر ۴۲/۸ درصد است.

متغیرهای کنترل در این پژوهش شامل جنسیت، سن، وضعیت اشتغال و نوع دیپلم می‌باشد. دلیل انتخاب این متغیرها آن است که در مطالعات قبلی رابطه آن‌ها با عملکرد تحصیلی دانشجویان مورد تأیید قرار گرفته است. به عنوان نمونه [بنی مهد و مهربان \(۱۳۹۳\)](#) و [شکری و قره چائی \(۱۳۹۸\)](#) دریافتند جنسیت و نوع دیپلم دانشجویان به ویژه دیپلم ریاضی رابطه‌ای معنی داری با عملکرد تحصیلی دارد. هم‌چنین مطالعه [دسترنج \(۱۳۸۹\)](#) نشان داده است که وضعیت

^۱. Beatson

^۲. Moshagen et al.

اشتغال و سن دانشجو بر موفقیت تحصیلی او تأثیر معنی داری دارد. متغیرهای مذکور بر اساس معیارهای زیر اندازه گیری شده است.

جنسیت: یک متغیر مجازی است که با مقدار یک و صفر نشان داده شده است. اگر دانشجو مرد باشد مقدار آن یک و زن باشد صفر در نظر گرفته می شود.

وضعیت اشتغال: یک متغیر مجازی است که با مقدار یک و صفر نشان داده شده است. اگر دانشجو دارای شغل در خارج از دانشگاه باشد، مقدار آن یک و در غیر این صورت این متغیر صفر در نظر گرفته می شود.

سن: یک متغیر نسبی است که بر اساس سال تولد دانشجو قابل اندازه گیری است.

نوع دیپلم: یک متغیر مجازی است که با مقدار یک و صفر نشان داده شده است. اگر دانشجو دارای دیپلم ریاضی باشد مقدار آن یک و در غیر این صورت این متغیر صفر در نظر گرفته می شود. برای آزمون فرضیه از رگرسیون خطی چند متغیره و بر اساس نرم افزار SPSS استفاده شده است. مدل پژوهش نیز به صورت رابطه (۱) نوشته می شود:

$$Y = a_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + a_3X_3 + a_4X_4 + a_5X_5 + c \quad \text{رابطه (۱)}$$

که در آن :

Y = نوع دیپلم ، X_5 = اشتغال ، X_4 = جنسیت ، X_3 = سن ، X_2 = جامعه ستیزی ، X_1 = موفقیت تحصیلی

یافته‌های پژوهش

مشارکت کنندگان در این پژوهش شامل ۱۳۱ نفر مرد و ۱۱۹ نفر زن می باشد. از این تعداد ۷۳ نفر دارای دیپلم ریاضی و ۱۷۷ نفر نیز فاقد دیپلم ریاضی هستند. هم چنین ۸۵ نفر از دانشجویان نمونه پژوهش دارای شغل و ۱۶۵ نفر نیز فاقد شغل بودند.

جدول (۱). مشخصات جمعیت شناسی نمونه پژوهش

متغیر	گروه	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۳۱	۵۲
	زن	۱۱۹	۴۸
نوع دیپلم	ریاضی	۷۳	۲۹
	سایر	۱۷۷	۷۱
وضعیت اشتغال	شاغل	۸۵	۳۴
	غیر شاغل	۱۶۵	۶۶

در جدول (۲) نیز آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش ارائه شده است. میانگین و میانه شخصیت جامعه ستیزی در دانشجویان نمونه آماری برابر ۱۸ و حداقل آن ۷ و بیشینه آن ۳۵ می باشد. از آنجایی که پرسش نامه جامعه ستیزی دارای ۷ سؤال ۵ امتیازی از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق است، بنابراین هر فرد می تواند حداکثر ۳۵ امتیاز کسب نماید. متوسط این امتیاز ۱۷/۵ خواهد بود، میانگین ۱۸ را می توان این گونه تفسیر نمود که جامعه ستیزی در دانشجویان حسابداری نمونه پژوهش، بیشتر از حد متوسط آن است. هم میانگین معدل (موفقیت تحصیلی) دانشجویان نمونه پژوهش از ۲۰ برابر ۱۵/۵۷ که حداقل معدل برابر ۸/۹ و حداکثر آن ۱۹/۵۱ می باشد. میانگین سن دانشجویان نیز که حداقل آن ۱۸ سال و حداکثر ۳۵ سال می باشد برابر ۲۱ سال می باشد.

جدول (۲). آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	میانگین	میانه	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
جامعه ستیزی	۲۵۰	۱۸/۰۸	۱۸	۵/۲۷۱	۷	۳۵
موفقیت تحصیلی	۲۵۰	۱۵/۵۷	۱۵/۹۳	۲/۴۲۰	۸/۹۰	۱۹/۵۱
سن	۲۵۰	۲۱	۲۳	۵/۹۶۱	۱۸	۳۵

برای تحلیل بیشتر بر اساس آزمون ناپارامتریک من ویتنی و ویلکاکسون^۱ تفاوت میانگین جامعه ستیزی در دانشجویان زن و مرد مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این آزمون در جدول (۳) ارائه شده است. جدول (۳) نشان می‌دهد که میانگین جامعه ستیزی در مردان بیشتر از زنان است و این تفاوت معنی‌دار است. زیرا سطح معنی‌داری آن زیر ۵ درصد و برابر صفر است.

جدول (۳). تفاوت میانگین جامعه ستیزی بر حسب جنسیت

میانگین رتبه	
۱۳۸/۳۹	مرد
۱۰۸/۹۴	زن
۵۸۴۳/۵	آماره من ویتنی
۱۲۷۴۶/۵	ویلکاکسون
-۳/۲۳۴	آماره z
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری

قبل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، همبستگی میان متغیرهای توضیحی پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج آزمون همبستگی میان متغیرهای توضیحی در جدول (۴) نشان می‌دهد که بیشترین همبستگی معنی‌دار برابر ۴۶ درصد میان جامعه ستیزی و جنسیت می‌باشد. از آنجایی که این مقدار کمتر از ۵۰ درصد است، لذا می‌توان ادعا نمود که همبستگی میان متغیرها شدید نیست. هم چنین آماره دوربین واتسن در جدول (۵) نشان می‌دهد که خودهمبستگی میان مقادیر باقی مانده وجود ندارد. زیرا مقدار آن نزدیک عدد ۲ می‌باشد. هم چنین از آنجایی که تعداد مشاهدات بیش از ۱۰۰ مشاهده است، این موضوع نشان می‌دهد که نمونه آماری دارای توزیع ای نرمال است. (مومنی و فعال قیومی، ۱۴۰۳).

جدول (۴). همبستگی میان متغیرهای توضیحی پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱. جامعه ستیزی	۱	۰/۴۶۱*	۰/۰۷۲	۰/۰۰۴	-۰/۰۴۱
۲. جنسیت		۱	-۰/۰۳۰	۰/۱۰۹	-۰/۰۰۷
۳. سن			۱	۰/۰۰۸	۰/۰۰۹
۴. نوع دیپلم				۱	-۰/۰۷۲
۵. وضعیت اشتغال					۱

*همبستگی معنی‌دار در سطح اطمینان ۹۵ درصد

^۱. Mann-Whitney and Wilcoxon

نتایج آزمون فرضیه‌ها نیز در جدول (۵) ارائه شده است. این جدول نشان می‌دهد که سطح معنی داری جامعه ستیزی در نمونه مردان برابر ۲۱/۴ درصد و در نمونه زنان برابر ۱/۴ درصد است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در نمونه مردان جامعه ستیزی ارتباط معنی داری با موفقیت تحصیلی دانشجویان مرد ندارد. اما از آن جایی که در نمونه زنان سطح معنی داری زیر ۵ درصد است می‌توان ادعا نمود که در سطح اطمینان ۹۵ درصد میان جامعه ستیزی و موفقیت تحصیلی رابطه ای معنی دار و منفی وجود دارد. بنابراین فرضیه اول تأیید می‌شود و فرضیه دوم تأیید نمی‌شود. این جدول هم‌چنین نشان می‌دهد که در نمونه مردان، سن و نوع دیپلم رابطه ای معنی دار با موفقیت تحصیلی دارد و وضعیت اشتغال رابطه ای معنی دار با موفقیت تحصیلی ندارد. در نمونه زنان نیز نوع دیپلم و وضعیت اشتغال رابطه ای معنی دار با موفقیت تحصیلی ندارد. اما سن در سطح اطمینان ۹۰ درصد رابطه ای معنی دار با موفقیت تحصیلی دارد.

جدول (۵). نتایج آزمون فرضیه‌ها

نمونه مردان			نمونه زنان			متغیرها
ضرایب	آماره t	معنی داری	ضرایب	آماره t	معنی داری	
۱۳/۴۳	۱۲/۱۵۰	۰/۰۰۰	۱۶/۶۹	۱۶/۰۳۲	۰/۰۰۰	مقدار ثابت
-۰/۰۴۸	-۱/۲۵۰	۰/۲۱۴	-۰/۰۹۶	-۲/۴۸۶	۰/۰۱۴	جامعه ستیزی
۰/۰۹۴	۴/۱۸۵	۰/۰۰۰	۰/۰۴۶	۱/۹۳۲	۰/۰۵۶	سن
-۰/۵۱۷	-۰/۹۱۳	۰/۳۶۳	-۰/۳۵۶	-۰/۸۳۹	۰/۴۰۴	وضعیت اشتغال
۱/۷۹۲	۳/۱۱۸	۰/۰۰۲	۰/۹۷۹	۱/۱۴۲	۰/۲۵۶	نوع دیپلم
۸/۰۰۵		۰/۰۰۰	۵/۷۷۹		۰/۰۰۰	آماره F
R ^۲ تعدیل شده = ۰/۱۷۷			R ^۲ تعدیل شده = ۰/۰۷۲			
۲/۱۱۴ = دوربین واتسن			۱/۸۵۴ = دوربین واتسن			

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی ارتباط میان شخصیت جامعه ستیز و موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری است. شواهد این پژوهش نشان می‌دهد که رابطه‌ای معنی دار و منفی میان شخصیت جامعه ستیز و موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری وجود دارد. به بیان دیگر با افزایش سطح جامعه ستیزی در دانشجویان موفقیت تحصیلی آن‌ها کاهش می‌یابد. این یافته پژوهش حاضر با نتایج مطالعات قبلی از جمله [پاپاگورجیو و همکاران^۱ \(۲۰۱۸\)](#) و [هاسال و همکاران^۲ \(۲۰۱۵\)](#) و هم‌چنین [بلیس و همکاران^۳ \(۲۰۲۵\)](#) مطابقت دارند. به عقیده آن‌ها دانشجویان با شخصیت جامعه ستیز در تحصیل موفقیت کمتری در مقایسه با دیگران دارند. شواهد این پژوهش طبق نظریه آکرمن تأیید می‌نماید که شخصیت، نقش مهمی در یادگیری و موفقیت تحصیلی افراد دارد. این نظریه ادعا دارد که شخصیت و ویژگی‌های شناختی افراد به عنوان یک مکانیسم روانشناختی مهم، هدایت کننده فعالیت‌های یادگیری و تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانشجویان است ([آکرمن^۴، ۱۹۸۶](#)؛ [آکرمن و کانفر، ۲۰۲۵](#)).

^۱. Papageorgiou et al.

^۲. Hassall et al.

^۳. Blais et al.

^۴. Ackerman

شواهد این پژوهش نقش جنسیت در موفقیت تحصیلی و هم چنین سلامت روان دانشجویان را تأیید می نماید. در این پژوهش نشان داده شد که جامعه ستیزی در زنان به طور معنی داری کمتر از مردان است و با افزایش جامعه ستیزی در زنان، موفقیت تحصیلی در آن ها به طور معنی داری کاهش می یابد. این موضوع با نتایج پژوهش [بیتسون و همکاران^۱ \(۲۰۲۵\)](#) مطابقت دارد. از آن جایی که زنان بیشتر از مردان در معرض اختلالات روانی هستند و مشکلات سلامت روان می تواند روی زنان و مردان به صورت متفاوتی اثر بگذارد و در زنان پایداری بیشتری داشته باشد، ایجاد محیط های کاری حمایتگر و متنوع می تواند به زنان کمک کند تا احساس تعلق و ارزشمندی بیشتری داشته باشند. این امر موجب کاهش استرس و اضطراب در آن ها می شود و در نهایت به بهبود سلامت روانی آن ها کمک می کند. بر اساس یافته های این پژوهش می توان نتیجه گیری نمود که سلامت روان و ویژگی های روانشناختی دانشجویان، متغیر مهمی در آموزش به ویژه آموزش حسابداری است. نویسندگان این مقاله عقیده دارند مشکلات سلامت روان در بین دانشجویان حسابداری منجر به عملکرد ضعیف در یادگیری و موفقیت تحصیلی آن ها خواهد شد. این موضوع می تواند توسعه آموزش حسابداری را تحت الشعاع خود قرار دهد. این مهم می تواند بر کسب مهارت های حرفه ای دانشجویان تأثیر زبانباری داشته باشد. فقدان سلامت روان در دانشجویان حسابداری، منجر به کاهش پایبندی به اخلاق حرفه ای در آینده کاری آن ها خواهد شد. از این رو، ارائه راهکارهای علمی و عملی برای بهبود سلامت روان دانشجویان حسابداری در راستای ارتقای سطح یادگیری و موفقیت تحصیلی می تواند موجبات توسعه حرفه ای دانشجویان را فراهم آورد.

از آنجایی که جامعه ستیزی قابل درمان نیست ([بایلی^۲، ۲۰۱۷](#)) و افزایش آن در دانشجویان حسابداری، منجر به کاهش رعایت اخلاق و افزایش رفتارهای متقلبانه در آینده کاری آن ها می شود؛ لذا به سیاست گذاران آموزش حسابداری پیشنهاد می شود تا غربالگری سلامت روان در جذب دانشجویان به ویژه در مقاطع تحصیلات تکمیلی از طریق مصاحبه و برگزاری آزمون های روانشناسی را پیاده سازی نمایند. این موضوعی است که در دانشگاه های معتبر دنیا انجام می شود ([ون رویج^۳ و همکاران، ۲۰۲۱](#)). برای پژوهش های آتی نیز پیشنهاد می شود تا رابطه دو عامل دیگر شخصیت تاریک، یعنی خودشیفتگی و ماکیاولیسم را با پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری مورد بررسی قرار دهند.

محدودیت های مطالعه حاضر عمدتاً به ماهیت توصیفی آن مربوط می شود. مطالعات آینده می توانند آن را به نمونه های آماری دیگر گسترش دهند. استفاده از پرسش نامه و احتمال تورش در پاسخ ها، محدود بودن نمونه آماری به یک دانشگاه از جمله محدودیت های اصلی این پژوهش می باشد.

References

- Ackerman, P. L. (1986). Individual differences in information processing: An investigation of intellectual abilities and task performance during practice. *Intelligence*, 10(2), 101-139.
- Ackerman, P.L., & Kanfer, R. (2025). Cognitive ability and non-ability trait predictors of academic achievement: A four-year longitudinal study. *Journal of Intelligence*, 13(7), 79.
- Anwar, Z., Hanurawan, F., Chusniyah, T., Setiyowati, N., & Rehman, S. (2024). Measurement models and predictors of student academic success: A systematic literature review. *SCIENTIA: Social Sciences & Humanities*, 3(1), 29-42.

¹. Beatson et al.

². Bailey

³. Van Rooij

- Atashafrouz, A., & Araban, S. (2017). The causal relationship between personality traits and academic performance with mediating role of study strategies in students. *Psychological Achievement*, 24(1), 78-98. (In Persian)
- Bailey, C. D. (2017). Psychopathy and accounting students' attitudes towards unethical professional practices. *Journal of Accounting Education*, 41, 15-32.
- Banimahd, B., & Mehraban, A. (2014). Comparing critical thinking with educational achievement between accounting students of Islamic Azad University and state universities. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 3(9), 1-12. (In Persian)
- Baskin-Sommers, A., & Brazil, I. A. (2022). The importance of an exaggerated attention bottleneck for understanding psychopathy. *Trends in Cognitive Sciences*, 26(4), 325-336.
- Beatson, N.J., Sithole, S.T., deLange, P., O'Connell, B., & Smith, J.K. (2025). Sources of self-efficacy beliefs in learning accounting: does gender matter? *Journal of International Education in Business*, 18(2), 196-217.
- Blair, R. J. R., Mitchell, D. G. V., Leonard, A., Budhani, S., Peschardt, K. S., & Newman, C. (2004). Passive avoidance learning in individuals with psychopathy: Modulation by reward but not by punishment. *Personality and Individual Differences*, 37(6), 1179-1192.
- Blais, J., Fazaa, G.R., & Mungall, L.R. (2025). A pre-registered examination of the relationship between psychopathy, boredom-proneness, and university-level cheating. *Psychological Reports*, 128(4), 2401-2419.
- Castaneda, A. E., Tuulio-Henriksson, A., Marttunen, M., Suvisaari, J., & Lönqvist, J. (2008). A review on cognitive impairments in depressive and anxiety disorders with a focus on young adults. *Journal of Affective Disorders*, 106(1-2), 1-27.
- Colling, J., Wollschläger, R., Keller, U., Preckel, F., & Fischbach, A. (2022). Need for cognition and its relation to academic achievement in different learning environments. *Learning and Individual Differences*, 93, 102110.
- Derakhshanfar, R., Behrooz, N., Hajiyakhchali, A., & Atashafrouz, A. (2025). The relationship between the dark traits personality and counterproductive academic behaviors with the mediating role of academic entitlement. *Journal of Educational Psychology Studies*, 22(57), 121-148. (In Persian)
- Dastan, Z. (2013). Antisocial personality disorder, Insane or guilty. *Medical Law Journal*, 7(24), 171-191. (In Persian)
- Ebn-Abbasi, F., Fattahi, N., Dewaele, J. M., & Botes, E. (2025). The light side of darkness? The dark triad of personality as positive and negative predictors of L2 language learning. *Studies in Second Language Acquisition*, 47(1), 205-229.
- Eesaee, C.M.M., Bagherian, F., & Hasanzadeh T, M. (2011). Relationship between personality dimensions with students' academic performance. *Journal of Management and Planning in Educational Systems*, 4(1), 115-130. (In Persian)
- Fathi, F., Hajiyakhchali, A., & Morovati, Z. (2014). The Causal Relationship between Personality Characteristics, and Beliefs about Intelligence and Academic Self-efficacy, and Performance Academic with Mediating Role of Achievement Goals of Female High School Students in Khorramabad. *Psychological Achievement*, 21(1), 55-78. (In Persian)
- Fernández-Pérez, D., Gómez-Guillén, A., Talavera, I., Nieto, M., Ricarte, J. J., & Ros, L. (2025). Gender differences and the association between the phenomenological characteristics of autobiographical memories and psychopathic traits in a university student sample. *Memory*, 33(1), 19-30.
- Filsaraei, M., & Mirhoseini, S. A. (2024). The effect of different MBTI personality types on the productivity and progress of accounting students: The case study of Imam Reza International University. *Financial and Behavioral Researches in Accounting*, 4(3), 66-94. (In Persian)
- Ghorbani, A., Noroozi, K., JAHANI, H. H., Sarichlou, M. E., & Falahatpisheh, F. (2013). Correlation between type of personality and academic achievement of nursing students in university of medical sciences, Qazvin. *Iranian Journal of Nursing Research*, 8(1), 68-75. (In Persian)
- Gunschera, L. J., Dutton, K., Fox, E., Temple-McCune, A., & Murphy, R. A. (2024). Overburdening associations: The dependency of psychopathy-related acquisitional learning deficits on processing load. *Personality and Individual Differences*, 226, 112705.

- Hassall, J., Boduszek, D., & Dhingra, K. (2015). Psychopathic traits of business and psychology students and their relationship to academic success. *Personality and Individual Differences*, 82, 227-231.
- Ja'farinejad, H., Sa'dipour, E. I., Hajihassani, M., & Muhammadjani, H. (2012). On the relationship between personality traits, studying approaches and academic achievement in BA students at Allameh Tabataba'i University. *Educational Psychology*, 8(25), 36-56. (In Persian)
- Jonason, P. K., & Davis, M. D. (2018). A gender role view of the dark triad traits. *Personality and Individual Differences*, 125, 102-105.
- Kapoor, H., Patston, T., Cropley, D.H., Rezaei, S., & Kaufman, J.C. (2025). Creativity predicts standardized educational outcomes beyond GPA and personality. *Thinking Skills and Creativity*, 56, 101751.
- Ko, J., Leung, C. K., Pun, B. L., Wu, J., Leung, W., Leung, R. H., ... & Ming, W. K. (2024). Conscientiousness vs. cultural capital: Which matters more for academic achievement in the Hong Kong educational landscape? *International Journal of Educational Research Open*, 7, 100391.
- Lee, J. H., Kim, M., & Koo, K. (2025). Profiling personality factors predicting academic achievement: Insights from a diverse student sample. *Social Psychology of Education*, 28(1), 131.
- Lippa, R. A. (2010). Gender differences in personality and interests: When, where, and why? *Social and Personality Psychology Compass*, 4(11), 1098-1110.
- Mitchell, D. G. V., Fine, C., Richell, R. A., Newman, C., Lumsden, J., Blair, K. S., & Blair, R. J. R. (2006). Instrumental learning and relearning in individuals with psychopathy and in patients with lesions involving the amygdala or orbitofrontal cortex. *Neuropsychology*, 20(3), 280-289.
- Molaei, M., Moradi Haghgou, S., & Saadat, S. (2024). Persian version of multi-dimensional scale for anti-social behavior in a higher education setting (ASB). *Rooyesh*, 13(10), 231-240. (In Persian)
- Momeni, M., & Qayumi, A. (2024). *Statistical analysis using SPSS* (14th ed.). Nasher Publisher. (In Persian)
- Moshagen, M., Hilbig, B. E., & Zettler, I. (2018). The dark core of personality. *Psychological Review*, 125(5), 656.
- Nasirzadeh, M., Hafezi Bakhtiari, M., Hasanzadeh, M., Hasani Ashjerdi, N., & Rezaeian, M. (2025). Investigating the suicidal thoughts and their correlation with life skills and perceived social support in students of Rafsanjan University of Medical Sciences in the 2024-2025 academic year: A descriptive study. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 24(7), 643-658. (In Persian)
- Navas, M. P., París, T., Sobral, J., & Moscoso, S. (2025). The Big Five, dark personality, moral disengagement, and counterproductive behavior at work. (No. ART-2025-143933).
- Koshteli, R. N. (2023). The effect of emotional health on academic performance of graduate students in accounting with the mediating role of academic achievement motivation. *Journal of Value & Behavioral Accounting*, 8(15), 417-454. (In Persian)
- Otieno, R. A. (2025). Mental health and academic performance among university undergraduate students: Depression and anxiety. In *Artificial Intelligence, Digital Learning, and Leadership: Redefining Higher Education* (pp. 253-268). IGI Global.
- Papageorgiou, K. A., Malanchini, M., Denovan, A., Clough, P. J., Shakeshaft, N., Schofield, K., & Kovas, Y. (2018). Longitudinal associations between narcissism, mental toughness, and school achievement. *Personality and Individual Differences*, 131, 105-110.
- Privado, J., Pérez-Eizaguirre, M., Martínez-Rodríguez, M., & Ponce-de-León, L. (2024). Cognitive and non-cognitive factors as predictors of academic performance. *Learning and Individual Differences*, 116, 102536.
- Reidy, D. E., & Wood, L. (2025). The mental health of undergraduate women majoring in STEM. *Journal of American College Health*, 73(3), 914-919.
- Rezaei, A. (2016). Personality and learning approaches as predictors of university students' academic performance. *Educational Psychology*, 12(40), 173-190. (In Persian)

- Shokri, A., & Gharechae, M. (2020). Philosophical Mentality and Educational Accounting Success. *Empirical Research in Accounting*, 9(4), 1-28. (In Persian)
- Solaimanifar, O., Behroozi, N., & Safaei Moghadam, M. (2015). role of personality traits, learning styles, and metacognition in predicting critical thinking of undergraduate students. *Education Strategies in Medical Sciences*, 8(1), 59-67. (In Persian)
- Soltani, N., & Sheikholislami, A. (2022). The Relationship between Big Five Personality Traits and Academic Performance of AJA University of Medical Sciences Students. *Paramedical Sciences and Military Health*, 17(3), 23- 31. (In Persian)
- Tormon, R., Lindsay, B. L., Paul, R. M., Boyce, M. A., & Johnston, K. (2023). Predicting academic performance in first-year engineering students: The role of stress, resiliency, student engagement, and growth mindset. *Learning and Individual Differences*, 108, 102383.
- VanRooij, E., Fokkens-Bruinsma, M., & Jansen, E. (2021). Factors that influence PhD candidates' success: The importance of PhD project characteristics. *Studies in Continuing Education*, 43(1), 48-67.
- Verbree, A. R., Maas, L., Hornstra, L., & Wijngaards-de Meij, L. (2021). Personality predicts academic achievement in higher education: Differences by academic field of study? *Learning and Individual Differences*, 92, 102081.
- World Health Organization, Department of Mental Health, & Substance Abuse. (2005). *Mental health atlas 2005*. World Health Organization.
- Zaccaria, V., Ardizzone, I., Garbuglia, S., & Pisani, F. (2025). The relationship between cognitive profile and psychopathology in childhood: A retrospective study. *Journal of Pediatric Neuropsychology*.

